

A Colòmbia, la pau es fa esperar

A cinc mesos de les eleccions, el president colombià, el conservador Andrés Pastrana, intenta de forma desesperada acabar el mandat amb un acord de pau amb la guerrilla de les FARC, que controla extenses zones del país. L'acord li permetria culminar la seva aposta política de negociar sense exigir la fi de l'enfrontament, una concessió criticada per amplis sectors de la societat colombiana, sobretot els militars i l'extrema dreta.

“Pastrana no ha fracassat”, assegura Jaime Zuluaga, un polític que resideix a París perquè està amenaçat de mort. “Pastrana ha aconseguit importants acords, agenda i lliurament de soldats, però el seu model de negociació enmig del conflicte fa aigües”, proclama. Tanmateix, Zuluaga reconeix que el procés es troba “desprestigi” a causa de “l’arrogància” de les FARC i la poca sensibilitat del govern envers els crítics.

Les accions de les FARC, l’expansió dels paramilitars, l’èxode de desenes de milers de desplaçats i una crisi econòmica que empobreix la classe mitjana i duu cada setmana a l’atur milers de persones pesen més en la balança de la gestió de Pastrana que la seva abraçada de fa tres anys a Manuel Marulanda Tirofijo, el llegendari cap d’una guerrilla d’arrels camperoles, les FARC, que assegura que s’inspira en el marxisme. “Les FARC van al seu ritme”, reconeix un diplomàtic destinat a Europa que ha participat en nombroses negociacions. “En canvi, cada president ha d’anar contra rellotge perquè en quatre anys ha d’aconseguir un resultat tangible”, afegeix.

Les FARC responsabilitzen el govern de la paràlisi de les negociacions. Des del feu de l’anomenada “Farclandia”, un territori de 42.000 km², tan gran com els Països Baixos, els dirigents guerrillers acusen Pastrana de permetre que els paramilitars s’estenguin per tot el país i l’acusen de demanar l’entrada dels EUA en el conflicte a través de l’anomenat Pla Colòmbia. La retirada de l’exèrcit d’aquesta zona va ser la principal concessió de Pastrana a la guerrilla en començar el diàleg, fa més de tres anys.

Per a la guerrilla, les negociacions són independents del conflicte. Per aquest motiu, en cap moment Marulanda no ha aturat els combats ni els segrestos, que

han fet de Colòmbia un país insegur. Les persones que cauen en la “pesca miraculosa”, els controls de les FARC muntats a les carreteres, són obligats a pagar importants sumes. El segrest, practicat per les dues guerrilles, els paramilitars i els delinqüents comuns, mou milers de milions de pesos. Aquest any han estat segrestades més de 3.000 persones, sense que es respecti ni l’edat ni la salut del capturat. Entre els segrestats hi ha nens de quatre anys i ancians de més de setanta.

Segrestos insensibles. Les FARC, el principal segrestador, sembla insensible a les veus, fins i tot de l’esquerra, que li demanen una actitud més humana. L’idedèleg de la guerrilla, Raúl Reyes, diu que són inevitables en una confrontació. Per això no ha d’estranyar gens que el moviment insurgent es negués a alliberar el caporal Norberto Pérez, segrestat fa 21 mesos. El caporal és el pare del nen Andrés Felipe Pérez, que necessitava la donació d’un òrgan que només li podia donar el seu pare. Malgrat les súpliques del nen, en fase terminal a un hospital de Bogotà, i les cartes enviades per milers de colombians, les FARC van deixar que el nen morís, la setmana passada, sense veure el seu pare. La guerrilla també sembla que està darrere dels segrestos de l’empresari de Vilaseca Francesc Álvarez.

El segrest és una de les dues principals fonts de finançament de les FARC. L’altre és l’impost que cobren als traficants de droga que actuen a les zones que estan sota el seu control, una pràctica que ha permès al departament d’estat dels EUA de qualificar les FARC de “narcoguerrilla”. Les primeres conseqüències de la croada contra el terrorisme ja s’ha fet sentir en el conflicte perquè la Unió Europea ha decidit negar el visat dels dirigents de les FARC. El departament d’estat també considera terroristes les FARC, l’Exèrcit d’Alliberament Nacional (ELN)

i els paramilitars de Carlos Castano.

Amb un creixement imparabile en l'últim any, els paramilitars s'han convertit en la principal amenaça per les guerrilles. Potser perquè és més feble militarment, han aconseguit arraconar l'ELN i fins i tot impedir que pogués prendre possessió de la zona de distensió al departament de Bolívar que el govern li oferia per a les negociacions. L'ELN, que s'inspira en el marxisme cristià de les guerrilles dels anys seixanta, va pactar fa una setmana a l'Havana un alto el foc, en un pas per desbloquejar les negociacions.

Ben armats gràcies als diners dels segrestos, el narcotràfic i les donacions dels ramaders farts del xantatge de la guerrilla, els paramilitars han expulsat l'ELN de zones en les quals es trobava implantada des de feia temps, sobretot al Magdalena Medio. Els militars, qüestionats internacionalment, són els seus còmplices, segons la guerrilla i bona part dels politòlegs. Una vinculació que desmenteix l'exèrcit, que diu que combat per igual les guerrilles que les Autodefenses.

El discurs bel·ligerant dels generals, el reprèn el candidat presidencial Álvaro Uribe, un liberal dissident de discurs amenaçant i apocalíptic que critica les concessions de Pastrana i demana la intervenció de l'ONU. De tots els candi-

La legislatura d'Andrés Pastrana s'ha vist molt perjudicada per la crisi econòmica i per les accidentades negociacions.

datos amb possibilitats, és l'únic que defèn la confrontació amb les guerrilles. Si hem de fer cas a les enquestes sobre les presidencials, previstes per al maig, Uribe s'haurà de veure les cares amb el liberal Horacio Serpa en la segona volta. Serpa, derrotat el 1998 per Andrés Pastrana, ha estat durant aquests anys a l'expectativa, veient com les negociacions i la crisi econòmica desgastaven el

president conservador. La tercera via està representada per Noemí Sanfín, ex-ministra d'Afers Exteriors, el prestigiós general Rosso José Serrano i el sindicalista Luis Eduardo Garzón, del Front Social i Polític, l'únic candidat d'esquerra, supervivent de la Unió Patriòtica liquidada pels sicaris.

Antoni Castel

Els "paras" a les portes de Bogotà

Els paramilitars es troben a les portes de les principals ciutats del país. En una expansió meteòrica, les diferents unitats de les Autodefenses Unides de Colòmbia (AUC) han aconseguit en els últims mesos ocupar zones que tradicionalment havien estat sota la influència de les guerrilles i avançar fins a les portes de Bogotà i les capitals de l'anomenada zona cafetera, sobretot a Manizales. Al departament de Cundinamarca, el grup que encapçala Luis Eduardo Cifuentes ha posat el peu a localitats turístiques properes a Bogotà, com Fusagasugá, Girardot i Sasaima. Segons expliquen alguns atemorits habitants de Sasaima, un grup de paramilitars, dirigits per Negro Carlos, ha instal·lat el campament prop de la ciutat. En aquest cas no s'han conegut represàlies contra els dirigents sindicals i els membres de les associacions cíviques, potser perquè van marxar abans de l'entrada dels "paras". En canvi, sí que van passar a cobrar la vacuna d'entre 1 i 5 milions de pesos (entre 600 i 3.000 euros) als comerciants. Els paramilitars es financen mitjançant un impost, la vacuna, que cobren als ramaders i comerciants de les zones que controlen, el tràfic de droga i el segrest. També se'ls acusa de furt de benzina dels oleoductes i de tràfic d'armes.

Amb l'arribada a les capitals, els paramilitars es volen avançar a les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia (FARC), que han amenaçat d'"urbanitzar" el conflicte en resposta a la paràlisi de les negociacions. El diari *El Tiempo* informava que durant els primers deu mesos de l'any, les Autodefenses han ocupat 47 municipis en 13 departaments, en l'ofensiva més important de la seva creació, fa deu anys.

En les localitats del Magdalena Medio, els homes de Carlos Castaño han imposat la seva llei després de liquidar tota resistència. A Bucaramanga, la capital del departament de Santander, la tenen assetjada. El setembre van assassinar Libardo Rodríguez, germà del cap de l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (ELN), Nicolás Rodríguez, *Gabino*. Un altre germà de *Gabino* va ser abatut a El Socorro, al mateix departament. Unes morts que no semblen preocupar les Autodefenses, responsables de 75 matances entre gener i novembre de 2001, denunciades al Defensor del Poble. Fa un parell de setmanes, van matar el líder de la Unió Sindical Obrera (USO) a Cartagena, Aury Sará, al qual havien segrestat quan viatjava amb el guardaespalles. A. C.